

چەردەپەك لە خەرمانی سۆفیتی ئیسلامی

پۆلە گەر حەز دەكە ی بیه شاكوپ
بەندی مه حوی له گوی گره وه كوو دور
مه ردي ئازاده قهت مه ره نجینه
«كُلُّ شَيْءٍ وَلَا شَيْئَةٌ حَزَنٌ»

چەردەپەك لە خەرمانی سۆفیتی ئیسلامی

سۆفیتی ئیسلامی دیاردەپەکی گیانی و (روحی) کۆمە لایەتی یە پشت بە تاقی وکردنەوه خویی یە کانه وه دەبەستی «التجربة الذاتية» بەرھەمی کیشمە کیش و بیروباوهر و پپوهندی کۆمە لایەتی ناو کۆمە لگە ی ئیسلامی یە و زاده ی میژووی نایینی و سیاسی و هوشیاری و نەتە وه یی ئیسلامە کانه .

سەر بە بەرھە ی فەلسە فە ی میتافیزیکی یە . ئەم سۆفیتی یە گە لیک دەستنیشان و پیناسی بو دانراوه که له کپوکی باوهره که وه هە لینجینراون ، هە یانە ده قاو ده قه وه هە شیانە کالاً به بی ی بالایه ، وه هە شیانە بی لیه لکیشان و لاوه کیتی دەستی به سە را کیشاون . وایه که یه که باسیان ده که م :

1 - سۆفیتی زانستیکه «عیلمیکه» مه رج و نیشانە ی خوی هە یه بناغه که ی هە سته له قوولایی ده روونه وه به باوهری سۆفیتی . ریازی ئەم زانسته زانستیکی بینینی نی یه (معلومات نظرية) به لکو ده قاو ده قه و دامه زراوه له سەر سۆزی به کول له حاله تیکدا که نه فس داده مینی و

دەسته وسان دەبی .

- 2 - سۆفیتی وازهینانه له خو به رستی .
  - 3 - سۆفیتی که نار گرتنه له هه موو به رژه نندی یه کی خویی
  - 4 - سۆفیتی واز هینانی (زهد) ده روونی یه لای ده وله مه ندان و هه ژاران و گومراهان و له خواترسان .
  - 5 - سۆفیتی کاریکی ده روونی یه که س لی ی به ناگا نابی .
  - 6 - سۆفیتی سۆزیکي راسته قینه ی نیوان به هیژو بناغه دامه زراوه ، لاوازی ری ی تی نابا، گومان سه ری لی نادا
  - 7 - سۆفیتی راکشانه له بهر ده رک ی یارداو گوی نه وانه به ده رکردن .
  - 8 - سۆفیتی نه وه یه که راستی «حەق» له خوتا بتمرینی و له خویدا بترینی .
  - 9 - سۆفیتی ئارام گرتنه له بهر باری فرمان و بهر به رچی فرماندا .
  - 10 - سۆفیتی لای ئیمه ش بی ی ده لین ده رویشی - ده رویش - له دوو وشه پیک هاتووه ، (دهر) واته - له - (ویش) واته - خۆ - تیکرا نه بی به - له خۆدا - (فی ذاته)
  - 11 - سۆفیتی خوراهینان و (ریاضه) فەلسە فە یه ! راهینانی نه فس و گرتنه وه یه تی له هه واو هه وه س ، که وخته سه ر ریگە ی زوده هه تا خوی ته رخان بکات بو نه وشته ی که له کاره دنیا یه کان به رزتره و مه زنتره .
- فەلسفە یه که وه کو نه و فەلسە فانه نی یه که خه لک نه ی زانن و

له سه ر بنكه كانى مه نتيقو هويه كانى زانيارى دانه مزراوه به لكو به خشيشيكي خوييه وه دهستی نو كه سانه نه كه ويت كه نه فسي خويان راهيناوه و پاراستويانه .

جه ريرى نه بو نصري سوراج نه لي سوڤيتي بریتی به له وه رگرتنى هه موو ره وشتيكي به رزو دهر باز بوونه له هه موو ره وشتيكي نزم .

به م خالانه ي له سه ره وه هينامانه گوڤي سوڤيتيان به گوڤره ي بوچووني پيره سوڤي به كان خويان ناسي ، له گه ل نه مه شدا وه كه نه لين : سوڤيتي هه زارو به كه پيناس و نيشانه ي تريشي بو دانراوه .

نه ي وشه ي سوڤي كه سوڤيتي لي وه رگيراوه له كو ي هاتووه ؟! بو زانيني نه م مه سه له به نه م سه ر باسه دانه نيم .

وشه ي سوڤي (الصوفي) چي به وه له چي به وه هاتووه ؟

1 - ده لين له پيش ئيسلامدا تاقميك هه بوون وازيان له دنيا هينابوو له كه عبه دا خويان بووس دابوو به يان ده وتن (اهل الصفة) ئيترو وشه ي سوڤي له مه وه هاتووه ته گوڤي .

2 - ده لين كه غه وسى كوڤي موڤ له دايك بوو ، دايكي به خشى به كه عبه و كردي به به نده ي نه لقه له گوڤي نه وي و گوليك خوري به ست به قزيه وه كه گوايا به رخي خوييه ، نه م بوچوونه ش به سترا به بيروباوه ري قوربانى به كه ي (قوچي) ئيبراهيم پينغه مبه ره وه و وشه ي سوڤي له مه وه وه رگيراوه .

3 - هه نديك ده لين له (صوف) واته له خوري به وه وه رگيراوه ، چونكه به زوري جلو به رگيان له خوري دروست نه كرى ، نه وه تا پينغه مبه ره ده فه رموي نه وه ي خوري بهوشى و ناني جو بخواست و سواري گوڤي دريز بيبي ، خو به زل زانيني تيدا ناميني ، وه ليبي ده گيرنه وه كه ده فه رموي «خوري له به ركن و قولتان هه لكرابوي و نيوه ي زگيشتان بخون ده گه نه پايه ي به رزي ئاسمان» .

4 - هه رچي وه كه نه وه بي كه گوايا وشه ي (صوف) سوڤي له (صفا) وه رگيراوه . نه مه خو هه لكيشانه له لايه ن سوڤي به كان خويانه وه ، نه وه نه بوعلاي معري ده لي :-

«صوفية مارضوا للصوف نسبتهم

حتى ادعوا انهم من طاعة صفا» ،

واته سوڤيانيك قابل نه بوون بووريت نه وان له «صوف» خوري به وه وه رگيراون وه كه وشه ، تاوايان ليهاه بلين به خواناسي پاك بوونه ته وه .

5 - هه نديكيش ده لين له وشته ي «سوڤيا» وه رگيراوه كه به واتا حيكمه ته ، ته شه ر له م رايه ده دري كه گوڤيا سوڤيه تي كه بناغه ي دبانه «مه سيحيه» ه له روزه لاته وه هاتوته دي ، به لام «سوڤيا» وشه ي يوناني كوئه .

سوڤي به كان كين و چوئن ؟

سوڤي به كان هه ندي كه سن كه خاوه ني بيرو باوه ري نه م سوڤيتي به ن كه زاده ي بيرو باوه ري ئيسلامه تي به و ديارده يه كه له و دياردانه ي كو مه لاني ئيسلام و قوناغه ميژوويي به كانى و پيوه نديه ئابووري و سياسي و روشنيبري و زانيارى به كانى نه م كو مه لگايه هيناويانه ته دي كه سانكي ئازان و روو هه لالراوون ، بي به روان له ده ربريني راستي و بيروباوه ري خوياندا نه گه ر سه ريشيان له م پيناوه دا دابنين ، نه وان دژ به عيلمانى به تن ، پيوه كه نه خه لكي هه ره مه رانمايان ده كه ن به ره و ژيان و پيوستى به كانى روژانه يان و كاروباري ئاينى و كو مه لايه تي يان به زماني ساده ي خويان . خو پاراستن له نوم بوون له دنيا داري كاري گرنكي خويانه و نه و كه سانه ش كه ده ستيان پيوه ده گرن واته (مريد) . خاوه ني خه ياني شاعيرين و گه ريده ي دنياي عه شق و خوشه ويستين ، جياوازي به ك ني به له نيوان توخمه كان و ئاينه كان و نيرومي كاندا لاي نه وان له هر پايه يه كي كو مه لايه تي دابن چونكه گرنك لاي نه وان مروغه ، راستي ده رووني به ، پله ي نزكي به له خاوه .

سوڤي به راسته قينه كان له هه موو خه لك زياتر به ته نگ

نه وه وه ن بگه ن به كمال و جمال ، واته پينگه يشتن و جواني ... نه و جواني به ي كه ئاوازي به نازه له نيوان هه ردوو رووي بوون «وجود» و ياساي هه بوون دا ، له نيوان نلوه رووك و روخساردا ، چونكه ته نها دوستايه تي و به كيه تي و تيگه لاو بووني نه م دوو شته شتي جوان دينيته دي . سوڤيه كلن خاوه ني كه ره سه ي ده ربريني تايبه تي نه ده بي تايبه تي و ژيناي تايبه تين و . مه يي تايبه تين . عه شق و شه يدابي و ناسه ي ديدار و تووانه وه له گياني خوشه ويستيدا رينبازي خوا به رستي نه وانه

به نووري باده كه شفي زوله تي ته قوا نه كه م چبكه م ؟ !

به شه معيكي وه ها چاري شه ويكي وا نه كه م چبكه م ؟ !

وازهينان - له دنيا داري به شيكه له خويان چونكه نه م وازهينانه به لگه ي راستي و هيزي پيوه ندي گياني به (الرابطة الروحانية) . ئاليره وه نه توانين بلين نه گه ر له سوڤيتي دا كه م و كووري بيئين هه مووي خه تاي ده رويشه بينچاره كان ني به ، چونكه

نهوان له وه که مترن که هه موو نه وکه مو کوورپانه بخریتنه نه ستویان . نه کهر پایه و چکیمان تیدا بینی هه موو مائی نه و درویشانه نی یه چونکه دیسانه وه نهوان له وه که مترن که هه موو نه و پایه و چکیتی به بیان بخریتنه سهر شان ..
بیرو باوه ری سوئی به کان :

وتمان سوئیتی نیسلامی زاده ی ئابینی نیسلامه سهر به به ره ی فهلسه فه ی میتافیزیکی یه که بریتی یه له فهلسه فه ی نه و دیو سروشت (ماوراء الطبيعة) نه ویش تیروانینی سروشته وه ک و شتیك که له حالی وه ستاندا به له گه ل باوه نه کردن به کیشمه کیشه ناوخوییه کانی شتومه ک و گویا پیکادانی هیزه کان له

دوره وه ی خویاندا هوی گوپانه سهره کی یه کانه نه ک پیکادانی ناوخته کان . جاکه له م بوچوونه وه بروانینه بیرو باوه ری سوئیتی نه توانین له م خالاندا که له مه و دوا دین کویمان بکینه وه که سه بارت به خواو خویه تین . (الاله والالهیة) .

ا - خوی گه وره به تاکه بوون ناسراوه به هوی هیچ شتیکه وه نه بووه و هوی نی یه بو هیچ شتیك به لکو خوی بوخوی هه یه . « الحق تعالی موصوف بالوجود المطلق ، ليس معلولاً بشی ولا علة بل موجود بذاته ، » .

ب - بوونی خوا تاکه بوونیک یه واقعی یه ، ده وره به ره ی هه یه و دیاره و دیارده مه تریالی یه کانیش هه موویان شه بوئیکن له شه بو له کانی نه و .

ج - بوون (الموجود) واته « خوا ، عه قلی گشتی یه ، درامه ت داره ، هه موو شتیك له و دایه ، هیچ شتیك جیکه ی نه وی تیدا نابیته وه ، له هه موو شتیك به ناگایه ، به سهر هه موو شتیكدا ده ستداره چونکه هه موو شت بیریکه (فكرة) له بیره کانی نه و .

د - خوا ذاتیکه « بوونیکه ، که وا له ذاتی « بوونی ، هه موو هه بووه کاندایه .

ه - حه ق که ذاتی خویه له پشت حه قیقه ته وه یه (راستی) نه م حه قیقه ته نزم تره له حه ق که خویه ، لیره وه بو مان درده که وی به به یی نه م پرایه که حه ق دوو ماکه و یه که خوا ، یه که م ماک له دلی به نده کاندایه جی یه ده بیته وه به لام دووهم ماک له هیچ شتیكدا جی یه نابیته وه ، خوی خویه تی و له هه مان کاندایه هه موو شته کانیشه .

و - حه قیقه تی گشتی واته (خوا) که بو حه ق و بو جیهانیشه به بوون و نه بوون و به پیدا بوون (حدث) و هه ربوون « ابد ، بهی ناسری . له لای سوئیه کان حه ق بریتی یه له ذاتی ئیلاهی له بووندا واته (الوجود المطلق) لیره دا به پیوستی ده زانم ده رباره ی نه و فهلسه فانه و نه و ریپازانه بدویم که به ده وره به ری ئابیندا دین و ده چن له خویه تی نه دوین .

یه که م : ریپازی گه وه ره ی تک (الجواهر الفرد) بوخته ی نه م ریپازه نه وه یه که عه قلیکی به ریوه به ره یه که هوی یاساو ریگخستنی نه م جیهانه یه « جیهانی مه تریالی ، که هه ر خوی تواناو عه قلو کارو جم و جو له ده به خشی . نه م عه قله یانه م گه وه ره ی تاکه یه که م سوورپینه ری ماده و ریگخه ری ته ی له و ته م و مژه ی (العلماء) که گویا ره سه نی ماده یه . به لام دروست که ری ماده نی یه .

دووهم : ریپازی خوی یه کان (المؤلهة) : بوخته ی نه میش نه مه یه که خوا هوی یه که مه (العله الأولى) هه موو شتیك له وه وه هاتوته دی .

سی یه م : ریپازی سهر به عه قلانی یه کان : بوخته ی نه م ریپازه نه وه یه خویه که هه یه . چاودیری هه موو شتیکه و ده یانبات به ریوه به ویستیکی ئازاندا ، به لکو له م کاره داری به جی یه چه ندیاسایه ک ده کات که گوپینی نی یه .

چوارهم : ریپازی حلول « تیکه لاو بوون ، وه کو حه لاج ده تی

« أنا من أهوی ومن أهوی أنا
نحن روحان حللنا بدنا
فاذا أبصرتنی أبصرته
وإذا أبصرته أبصرتنا »

واته من نه و که سه م که خویم خویشم نه ویت و نه وکه سه ی که خویشم نه وی منم ، نه کهر منت بینی نه وت بینیه ، نه کهر نه وت بینی منت بینیه .

هه روه ها باب به تایه ریش ده تی :
« نه کهر دل دل به رو دل به ر کدومه
وه کهر دل به رو دل و دل را چه نووم
دل و دل به رو وه هم ئاویته بینیم
نه زونم دل کزو دل به رووم »

خوی (الحاسه المجردة) نیوه کپ کراویکه به هوی نقوم بوونی دهررونی (الأغراق الذاتي) خوی و دوور که وتنه وهی له جیهانی ههست پی کراو ، که لیره وه عه قل نه که وینه کار . سو فیتی و مروف له بهر نه وهی که سو فیتی پشت به ره شه خه لك - بهستی و به زمانی ساده هی نه وان دهری و له ته لی سو زی نه وان نه دات و هه میشه چاوی له وهیه که عاشق بو خوشه ویستی خوی زیاتر کو بکاته وه ، و له بهر نه وهی خوی له خویدا دیاردهیه کی کومه لایه تی یه ، چه ند هویه کی تایبه تی هیناویه ته دی و له مروفه وهیه بو مروف و سه رچاوه ی نه م کیشمه کیشه ش نه ندیشه و خه وی مروف خویه تی ، نیتر سو فیه تی ریز نه مروف دهگری و هه موو کاروباری خوی له سه ر شانی نه و داناوه نه و پیناسانه ی که سو فیه کانی پیده ناسرین ته نها له مروفا کو ده بنه وه ، وه ک پیاو چاکی و هه ژاری و خو نه به سته وه به کاریکی دیاری ، به خشینی هه ست و نه ست به خوشه ویست .... هتد نه وه تا سو فیتی دژ به جیاوازی ره که زو ره نگو نایینه ته نانه ت لای هه ندیک له سو فیه مه زنه کان جیاوازی نی یه له نیوان گونا ه بارو پیاو چا کدا چونکه هه ردوویکیان مروفن ، چ نه ویان و چ نه میان فرمانی خوا به جی ده هینن . لیره وه خزمایه تی سو فیه کان و جه بریه کان دهرده که وی ، بنه مای مه زه بی جه بریه کان نه مه یه : دورخستی کاری ته او له به نده گانی خواو ده پیده نه وه پالی خوا چونکه به نده به توانا ناو نابریت ، به لکو پال پیوه نراوه له کرداره کانیدا واته مجبوره بی توانایه هه لبژاردن و چاره نووس به دهستی نه ونی یه ، خواوه ند وه ک چون کردار له زینده وه ران و نا زینده وه ران دروست نه کات ناوه هایش له وا کردار دروست نه کات ، نه م کرداران هیش نه داته پال به نده به مه جال وه ک بلای دار به ری گرت ، ناو نه روا ، روژ هه لدی . جه بری له سه ر نه وه میشه که جه بر پیویسته بو یه کانی خوا نه م یه کانه بی شه به بی جه بر اناوه ستی و جی ناگری چونکه نه گه ر وانه بی نه بی دروست که ری واته خالق بو پروداوه کان دابنن بیجگه له خوا هه رچی بویت بیکات و هه رچی نه ویت نه ی کات نه مه ش هاوبه ش دانانیکی ناشکرایه بوخوا ! نه گه ر بیتو دوا میژووی پیره سو فیه کان و رپیازی سو فیه تی بکه وین . به دهیان چیروک و رووداوی واده بینن که هه موویان سه ر سورینه رن سه باره ت به سو فیتی و مروف ، که لینگ له و پیره به ناو

بانگانه خویان له پیناوی مروفا به خت کردوه ، وهیچ کویان له وه نه کردوه که مروف بکه ن به عاشقی راسته قینه ی بیروباوه ره که یان و رای بگرن له رووی هه موو عه قل و شک و شه رع بازووشه رخوازه کاند .

خوشه ویستی و عه شقی سو فیتی نه وهی که بیگومانه له رپیازی سو فیتیدا نه وهیه که خوشه ویستی و عه شق کپوکی نه م رپیازه یه ، هه رچی بیرو باوه ری سو فیتی هه یه هه مووی به دهر و به ری خوشه ویستی و عه شقا ته نراوه ریازه ی نه فس ، وازهینان له خوشی یه کانی دنیاو خو به خت کردن و خو ته رخان کردن له رینگه ی بیرو باوه ردا ، که وهه ری مه سه له که هه مووی هه ر خوشه ویستی و عه شقه *

له بهر دهرگاهی عیشقا ، یه کسه ره هه رکه س سه ری دانا نه گه ر په تیاره یه ک بوو ، بوو له سه د عه للامه دانانر

چونکه خوشه ویستی و عه شق بو چونن بو توانه وه له زاتی خوشه ویستا که خوایه . له یه کیتی بووندا به وه قایل نین که بوونی خویان جیایی له بوونی خه لك و به وه ش قایل نین که به شه یدای خوا بناسرین و به س ، به لکو نه لین ئیمه به شیکین به ستراوین به حه قیقه تی هه ربووه وه « نه زه لی ، وه نه و حه قیقه ته ش بوونی پیویسته ، که خوایه . بوونی ذاتی خواش بوونی مه مخلوقات . هه موو ذاته کان له نه بووندا بی جمه بوون و نه زه لی و نه به دین ، بوونی حه ق که خوایه رژاوه به سه ریاند ، که واته بوونیان بوونی خوایه ، به لام ذاتی یان ذاتی خوانی یه ، بوونی به دی هاتووه کان (المحدثات) خودی بوونی کردگاره و هیچی تر ، نه م و نه وی تر (غیروسوی) له هیچ لایه ک و به هیچ کلوجی نین ، به نده کاتیک نه م و نه بینن که به رچاوی گیرایی ، که په رده له سه ر چاوی هه لگیرا نه وکاته نه بینن که نه م نه ونی یه و مه سه له ناشکرا نه بی ، واته خوی له خوادا نه بیته وه به یه ک بوون (اتحاد) یابه تیکه ل بوون و تواننه وه ، یه ک بوونیش بریتی یه له بینینی ته نها بوونیک موطله ق (وجود) له و دیارده یه وه که بوونی هه موو شتیک به بوونی نه و تاکه شته و له خویاندان نین . نه ک له و دیارده یه وه که بلین نه و شتانه بوونی تایبه تی یان له غه یری خوادا هه یه و له گه ل خوادا یه ک ده گرن . تیکه ل بوون و تواننه وه ییش واته (اللول) دووچه شنه : تیکه ل بوون و تواننه وه ی دووشت له یه کدا که هه ر کاتی ناوی هه ر کامیانت برد نه و له هه مان کاند

ناوی نه وی تریشیانه وه کوو گولاو . یاتیکه ل بوون و توانه وهی
دوشت که لایه نی په کتری بن وه کوو مه ی و پیک ، ناوو جام .
هنه دیکشیان دهلین نیمه شه ره فبارین به وهی پیوهندی نیمه و
خوا پیوهندی عاشق و مه عشوقه ، هه ندیکشیان مه سه له ی
خویان به ته نها له عاشق و مه عشوقیدا نابین ، به لکو سوزیک
ده بینن که بریتی په له سوزی هه ند بو مه مو « الجزء للکل » :
بشنه و نه ز نه ی چون حکایه ت میکونه د
وه ز جود اییها شکایه ت میکونه د

واته گوی راگرن بو شمشال چون حکایه تی ده کاو چون هاوار
ده کات له ده ست جیابوونه وهی له قامیشه لان .
نه و نه یجه په م قامیشه لانی تو دایکی ریشه ی منه
ساتی له تو بمبرنه وه ناله ی دنیا پیشه ی منه
نه گه ر ونبوون له زاتی خودا گرنگترین شت بی له لای شوخی
ته واو ، نیتر نه گه ر نه م ونبوونه ونبوونی هه ند بی له هه موودا
نه وا ونبوونی عاشق له مه عشوقدا - دلداره له یاردا - به
هه شتیشیان بویه ده وی چونکه وه ک دهلین خوا له وی ته چه لالا
ده کات و ده رده که وی نه ینا خو نه وان له نزاکانیاندا دهلین :
خوا په نه گه ر ده زانی له ترسی ناگری چه هه ننه م تو نه په رستم
نه وا به و ناگره بمسوتینه و نه گه ر وا نه زانی له خوشی به هه شت تو
نه په رستم نه وایی به شم که لی نه گه ر نه زانی په رستنی تو م
ته نها له به ر خوشه ویستیه و له به ر سوزی به کوله بو تو نه وا
ریگه م بده و چیشم به سه ر دینی ناره زوی خوته ، شانم له به ر
بارتا راگرتووه به هه موو ره زامه ندی په که وه*
مه حوی نه لی :

تی ده گا هه رکه س بکا فه می رموزی مه عنه وی
هیجرو وه سله نارو چه ننه ت نایه تی لایستی
کیوی غم ، وادی چه فاطه ی کردنه نه شرطی عیشق
باکی هه ورازو نشیوت که ی ده بی گه ر ره ره وی

، نه وه تا چه لاجی
شه هید نه لی له مه ستی خوشه ویستیدا مروف ده گاته نه و
پله په ی که هه موو چه ستی نومق ده بی له خوشه ویستیدا و هیچ
شتیکی دی نابینی ، زاتی حق که خوشویستنه ده ستی گرت
به سه ر شاری دلدا له هه موو شتیکی که چولی ده کات و نه گه ر
بووبه هاوری ی هه رکه سیک له هه موو شتیکی که ی بی
ناگاده کات .

مزجت روحك في روحی كما تمزج الخمرة بالماء الزلال
فاذا مسك شی مسنی فاذا انت انا في كل حال
واته گیانت تیکه ل به گیانم بووه به چه شنی تیکه لاو کردنی مه ی
له گه ل ناوی گه واردا نه گه ر شتی له توبکه وی نه وا له منیش
که وتووه ، نیتر تو منی له هه موو حالیکدا .
که بووی به یار من عاشقم دنیا به دو اتاته ی نه که م
چوینه هه ر بلدی مونمی منیش روو له باده ی نه که م
نه گه ر مه سه له که وانه بی لای سوفیه کان چون نه لین « کون » واته
نه م جیهانه ناته واوه و حقیقه ت نی په بویه نیمه به دوای پر
کردنه وهی نه م ناته واویه دا ده گه ر بین و هه ول نه دهن بگه ین به
پایه ی که مال و نه مه ش ته نها به گومبوون ده بی له جیهانی
حقیقه تی بی پایاندا به ره و دیاری خوشه ویست که ته نها نه وی
جیگه ی پاکوی بی گه ردی په و هه موو دژوارو نه گونجاوه کان
له وی یه ک ده گرنه وه وریک ده که ون .

پله ی سوفیتی

نیمه که هاتینه سه ر نه وهی سوفیتیمان به ریپازیکی فه لسه فی
داناو مه رج و شیوازو ناوه روکمان بو ده ست نیشان کردو
پیناسمان بو داناو وتمان سوفیتی زانیاری په و له ده روونه وه
هه ل ده قولی و ده نگی سوزی به کولو و راهینانی نه فسه و خو
راگرتنه له به ر باری نازاردا له پیناوی پیگه یشتنی خوشه ویستا ،
ناچارین نه بی بگه ر بین به شوین پله ی نه م فه لسه فه و زانیاری و
سوزو هه ست و شه یدا بوونه دا . هه ر له « سری سقطی » وه
هه تا نه و کاته ی که کار نه ترازابوو سوفیتی نه بوو بوو
به له وه رگای ته مه ل و ته وه زه ل و نه خوینده واران و بی کاران و
مفته خوران ، نه و پلانه و خاوه نی پله کانیش دیار بوون ، خه لکی
وه ک و رینما ته ماشایان ده کردن و ده رسیان لی و هه رده گرتن و
ری به جی ی نه وانیان ده کردو شوین قول و قیلیان ده که وتن
وه ک مجتهدی نایینی
وه نه مانه ش پله کانن : -

- 1- ره شه خه لکی سو فی که نیمه پی یان نه لین ده رویش
یاسو فی .
- 2- نه خبار نه مانه گوا یا ژماره یان هه موو کات له 300 که س
که مترنی په .
- 3- نه بدال هه رگیز نابینی دنیا له مانه خانی بی ژماره یان
هه فتا که سه چل که سیان ده بی له شاماتا بی و نه وانی

که له هه موو جیهاندا .

4- ئەبرار یانە وتاد واتە وکو منخ وان بو لهنگەر گرتنی جیهان هه موو شهویک به دەوری دنیا دا دهگه رینو ژماره یان چوار که سه .

5- نوقه با ئەمانه پله یه که له ئەبرار له پیشترن ژماره یان سی که سه .

6- دوا یین پله غه وسه یاقوتب - واتە وهک بارانی رهحمهت یاوهک پلوسکه ی ناش هه موو دنیا هه رچی تیدایه وه رچی تیدایا پرو ئەدا خولی دەوری ئەو نه وهن و ئەو ئەیانگیری . پارگرتن و په ها کردن و چاودیری چی به چی کردنی کاری جیهان و دامه زاندنی به توانا پایه ی نه وه وه به ستراوه ، ئەم غه وسه یاقوتبه له هه رده میکدا یه که سه . له دهست نیشان کردنی ئەو پلان ه وه ئەوه مان بو دهرده که وی که مه سه له که چه ند گرنه و چون بو هه ر پله یه که پایه و برهوی خوی بو دانراوه له شیوه ریکخستنیکی ته واو بته وو دامه زراوه بو ئەوه ده شی بلی له توی ئەم ریکخسته دا له وانیه له کاتی خویدا مه به ستیکی تریش بووبی ئەویش وه دست گرتنی حوکم و دهسته لاته ، بویه کیش که سو فی به مه زنه کان له پله ی به رزه کانداری خویان ناشکراده کردو خویان ده هاویشته باوهش ره شه خه لکه وه نیتر حوکم پران و دهسته لات داره کان له رزیان لی ده هات و زنوقیان ده چوو ، هه زار ناره وایی و بوختان و دروو ده له سه و فتوای پرو بوو چیان ده هینایه گوڤر بو له ناو بردن و کوشتنی یه کیک له و پیرانه و نمونه شمان چه لاج و شبلو غه یری ئەمانیشه . به لام که کار له کار ترازا - وه کوو و تمان - و پیره ندی کومه لایه تی گوڤراو ده وله تی ئیسلام خان خان کرا ، ئەو کاته دهسته لات داران له بیریان ما بوو که ئەبی ناگایان له وه بی چه لاجیکه که په یدا نه بی و کچ نه خاته که ولی ناو ریشمینی ئەوانه وه ، بویه ئەمان زور زانتر بوون ، ده ستیان کرد به کرین و مامه له کردن و ریکه وتنی ژیر به ژیر هه تا کار هاته سه ر ئەوه ی که بینیمان و ده ی بینین ، بیستمان و ده ی بیستین نیتر بی و دانی سو فی تی تی کچوو وهک زور بی و دانی که ی ئەم جیهانه چه نجاله .

په رستن و حالات له سو فی تیدا بی گومان په رستن که تاییه تی به بو ذاتی خوا ریگه ی سو فی به کانه بو بیر لی کردنه وه ی

قول له وزاته و خوشه ویستی ئەو و پاک کردنه وه ی ده روون و به ر چاو به سو زی خوشه ویستی ئەو و پیغه مبه ری ئەو ، ریبازی سو فی تی له م بواره دا دیارو ناشکرایه ، ده گینه وه زور له سو فی به مه زنه کان روژی و ابووه زیده تر له هه زار رکات نو یژیان کردوو وه به روژ به روژو بوون و به شه و ناگادارو هوشیار تابه یان پرو له خویان بووه وه نه وزیکیان نه داوه ، چونکه ئەوان به وه قایل نه بوون به شه یدای خویان بزائن وه به سه به لکو چوونه ته حالیکه وه که خویان به به شیک له خوا زانیوه وه به هوی ئەم خوشه ویستی به بی هاوتایه و ئەم قول بوونه وه له بیر کردنه وه داو ئەم شوڤبوونه وه بو ناو ناخی خوو ئەم ریازه ته نه فس یه وه که لیک حالاتیان به سه را دی که له مه و دوا باسیان ده که مو بوون به هوی ناکوکی یه کی ته واو له نیوان شهرع خوازه کان و ئەواندا ، به تاییه تی سه باره ت به شی کردنه وه ی تاییه تی قورئان و فه رمایشی پیغه مبه ر ، گو ییان نه داوه ته ده ق و واتای ده قه کان به لکو ریگای تاویل و په نجه بو راکیشان و هیمایان گرتوو له لیکدانه وه شی کردنه وه ی تاییه ت و فه رمایشدا ، دژ به عیلمانی یه تی شهرع و په ندو ئاموژگاری به راسته و خوگانن ، دژ به وهن که خوا له هه موو سوڤو به زه بی یه که به دوور بگیری . ئەوه تا عبدالکریم ی جیلانی ئە لی : من باوه رم به ناگرو به هه شت هه یه ، به لام هه رگیز لام وانی یه ئەوانه ی له ناگردان له سزادابن به لکو ئەوانیش چیژوهر ده گرن وهک به هه شتیه کان و له شیعه ره کانیدا خه لک فییری دل خوشی و دم به خه نده یی ده کات و فیریان ده کات که په رستن و یاخی بوونی ئەوان یه که شته و بو ره زامه ندی خوا به و باری گرانی په شیمانی و سه رکیزی یان له سه ر هه لده گری ، چونکه ئە لی قول کردنه وه له په شیمانیدا حوکمی دارووخان و کاول کردن دها به سه ر نه فس و مرو فدا . هه روه ها ئە لی ئیمه چون بژین ئەگه ر دنیا له ئاره زومه ندی و رابواردن خالی بی ، چون دنیا خوش ده بی به بی ری به چی ی فه رمانی خوا به یاخی بوونیش بی ، تاییه قه ل چون عه قلیک ده بی ئەگه ر یاخی بوون و شوڤش و ده ست وه شاندن نه بی . له سفری ئە یوویدا هاتوو ئە لی زور داری که وره ترین گونا هه به لام چاوی زور لیکراوان ده کاته وه بو شوڤش و تیکوشان مه زنترین نه فس ئەو نه فسانه یه که ده ستیان له ملی شووشه ی باده ی بقو کینه و خوشه ویستی و شه یدا بوون کردوو ، به رزترین عه قله وه یه که بجه نگه

له گوره پانی گومان و باوه پردا ، به هیژترین گورانی و سرود
 نه مانه که ناله ی بیچاره کانن ، نه و بیچارانه ی که پروو به پروی
 کیشمه کیشی زه مانه وه وه ستاون ، مه زنتترین پیوان نه وانن
 که گیانی خویان له ده ریای شه هوانیه تدا ته پرکردوه

مه حوی نه ئی :

به نوشی جانی وهرده گرم پییاله ی زه هری هر نیشی
 به دهردی دلم بجم که ر بی به جهوری تو دلم بیشی
 هه تا نه ئی :

خودا گرتوو ، دلم ، چوتن به گز شو پرو شه ری عیشقا
 به نه صی نایه ، نه فلاك و زه مین نه م باره ناکیشی

که له م

روانگه یه وه نیگایه که بگرینه پیوه ندی نیوان سو فیه تی و شهرع
 نه و کاته ده زانین چ دژواری یه که له نیوانیاندا هه یه ، سو فیه کان
 نه لاین نه هلی شهرع به هه شت خوازن ، واته به کری خوا
 ده په رستن و ری به جی بی فرمانی ده که ن به لام نیمه عاشقی
 خواین عاشقی خاوه نی به هه شتین و خوشه ویستی خوا و امان
 لی ده کات جگه له مه عنا هیچی تر نه بینین ، واته گوی ناده ی نه ری
 به جی بی کردنی ده قه شهرعی یه کان و نه حکامه ره مه و
 زه قه کانی ، نیمه بیچاره یی گونا هبارمان له لا که وره تره له بایی
 بوونی به نده ی خوی کارگزار - المطیع - و خوشه ویستی
 خوا به سه بو نه وه ی مرو ف بگاته سه رفرازی له هر ریگایه که
 وه بی .

لما علمت بأن قلبی فارغ من سواک ، ملاته بهواکا
 وملاک کلي منک حتی لم ادع فی مکاناً خالیاً لسواکا
 فالقلب منک هیامه وغرامه والنطق لا ینفک عن ذکر اکا
 والطرف حیث أجیله متلفتاً فی کل شی یجتلی معناکا
 والسمع لا یصغی الی متکلم الا اذا ما حدثوا بجلاکا

که زانیم دلم جگه له تو هیچی که ی تیدانی یه ، پریم کرد له
 خوشه ویستی تو ، نه من گیانی خومم بو تو پرکردوه به چه شنی
 جیگه ی که سی تیدا نه ماوه ، شیتی و شه یدایی دلم هر بو تو یه و
 زمانیشم له ناو بردنت ناکه ویت چاویشم به هر لایه کدا ده گیرم
 هر ده روانیته نه و شتانه ی که مه عنای تو یان تیدا ده رده که وی ،
 گویشم وته ی که س نابییی نه که ر باس بلی تو نه بی .

دوای نه و که رته باسه ده توانین بیینه وه سه مه سه له ی حالی

سو فیه کان که بریتی یه له چونی یه تی یه کی تاییه تی دیت به سه ر
 سو فیه کاندایه کاتی ذکر و بیر کردنه وه و پرو کردنه پیرو بیستی
 مه ناقیب و نرکه ی نه واندا :

حالی یه که م - وجد - ه که پروو نبونه وه ی گیان و دهروونه ،
 سو فی تیدا نو قم ده بی و له هه ست و هه ست کردنی ده که وی ، و
 نیشانه شی گورانی تاییه تی و هونراوه ی عه شق و شه یدایی خواو
 پیغه مبه رو پیره ، لای نیمه بی ی ده لاین سو ز که له دل و
 دهروونه وه دی و نه م حاله پیشی ده لاین حالی (سه ماع) .

حالی دوو هم شه ته حه (شطح) نه میش بریتی یه له - وه جد - یکی
 سه ره و ریژ کردوی به هیژوو هه لچوو به کولی بی پایان ، تانه گاته
 نه و راده یه ی - وه کو نه بو یه زیدی به ستامی نه ئی : خوا
 جار یکیان منی هه لگرت و له به رده می خویدا وه ستانمی ، وتی
 نه بو یه زید خه لک ده یانه وی بت بینین چونکه خوشیان ده وی ی ،
 منیش وتم ده تویش به خویایه تی خوت نارایشم ده و جل و به رگی
 یه گانه یی خوتم له به رکه و هه لم بره تانه که مه پایه ی یه کتایی
 خوت . که خه لک بینیمیان نه لاین خوامان دیوه نه و کاته تو نه ویت و
 من له وی نیم

حاله تی سییه م - فنا فی الله . (نه مان له ذاتی خودا) نه مه ش
 حالی سو فیه کاتی که ده کات به م حاله نیتر جگه له خوا هه موو
 شتیگ لای نه و گومه ، رازی دل و بیرو یاره ری خوی ده رده خوا
 بی په روا هاوار ده کات من حه قم و حه قیش منه .

وه کوو پیکی خومار شکین نه تخومه وه به دوا بیینی

هه تا نه بمه ناوینه یه که دنیا هه ر تو م تیا نه بیینی

نه وساکه تو نه بی به من ، منیش وه که تو نالای گولم

نه و مه نسوره م ته نها بو تو نه خریته وه ناخی دلم

نه وه تا حه لاج له کاتی حالی « فنا فی الله » دا جبه که ی دانه که نی و
 رانه کاته سه ر شه قامه کان و خوی نه کات به ناو خه لکدا و
 نه یینه کانی دهروونی ئاشکرا ده کاو هه رچی له دلدا یه ده ری
 ده بری و به ره و پروی زور و زوری ده بیته وه ، شه قیک له ده فی
 ره ق و ته ق هه لده داو به ده نگی به رز هاوارده کات « انا الحق »
 من حه قم .

که هه ستم کرد پایه م هه یه ، به شم وه رگرت له عه شقی خوم
 ته وژمیکی نو ی لیم نه دا ، واز نا هینم له مه شقی خوم

رائه که م ریگه و شه قام ، نه بم به وه رزی به هاری

له هاوارو به سه ته و سو زم ، بو نی لبقای تو نه باری

ریگه‌ی سوفیتی (طریقه)

ریگه‌ی سوفیتی له م حوت مه قامه پیک دی ته و به کردن ، وهرع کردن له ناشه رعی ، زهد له حه لال ، هه ژاری ، نارام ، په نا به خوایی (توکل) ، ره زامه ندی ، نه مانه یش به هه ولی شه خسی و ده ست ده که ون .

حالی سوفی : حال مه عنایه که به دلدارا ده بووری به بی ویستن و بریتی به له چاودیری (مراقبه) ، نزیك بوونه وه ، خوشه ویستی ، ترس و بیم ، نومید وهیوا ، سوز ، دوستایه تی ، دلنایایی ، بینین (مشاهده) یه قین . نه مانه ش به خشش له خواوه .

زانین ، واته (معرفه) له سوفیتی دا : هه ست کردنه به شت وهک خوی که له واقیعدا هه یه ، چونکه بوونی شت وا نه دهره وهی بیرو ههستی نیمه داو چه ند پله یه کیش بوگه یشتن به م زانینه ده ست نیشان کراوه ، پله ی هه ست و بیر لی کردنه وهو تیگه یشتن ، نه ی ، زانین (معرفه) لای سوفیتی چونه سوفیتی هه مان جور پله ی داناهه بوگه یشتن به زانین نه وزانینه ی که دواین مه رجی که مال و ته واویه تی به ، وه کوو باسیشمان کرد لای سوفیتی هوش (عقل) ریگه نی به بو زانینی نهینی به خوایی به کان و هیچ پایه یه که بومه نتیق دانانین چونکه سوفیتی پشت به دیوانه بی و بینایی واته (مشاهده) و تاقیکردنه وهی دهرونی و خوو نه ندیشه وه ده بهستی . پله کانی زانینیشیان نه مانه ن :-

1- علم الیقین له پله ی هه ست ، که به هوی فیرکردن و (تعلیم) بینین و (مشاهده) کاری گه ری دهره بوو مو تالو گوی راگرتنه وه ده ی گه نی .

2- عین الیقین نه میش به هوی ریازه و تیکوشان و (مجاهده) روونبوونه وهی نهینی به کانه وه ده بی .

3- حق الیقین نه میان ته نها به هوی دهره بوونه وه ری ی بی ده بری و لیره وه تجلی و فنا فی الله په یدا ده بی نه م مه سه له یه زور قووله و په یوه ندی به کروکی سوفیتی به وه هه یه و لی دوانی کات و توانایه کی ته واوی ده وی جگه له خو هاو یشتنه ده ریای بی په بی فه لسه فه وه .

که ره سه ی دهره برین و زاراوه ی سوفی به کان سوفی به کان له دهره برین و ناخاوتن و نووسیندا په نا ده به نه بهر

نیشان کاری و « ره مز » هینما ، نه مه یان لازور چاتره له دهره برین و ناخاوتنیک که زهق و کت و مت بی سه بهاره ت به شاردنه وهی حه قیقه ته کانی خو یان و دا بو شینی نهینی به کان و خو پاراستن له سته می سته مکاران و گیره شیوینی ی شرع بازه کان : سوهره وهردی نه لی :-

بالسر ان باحو تباح دماؤهم وكذا دماء العاشقین تباح
حافاهم فصفوا ، قلوبهم في نورها المشكاة والمصباح

نه گه ره نهینی به کان دهره برین ، خوینیان حه لال ده کری هه ره بو چه شنه ی که خوینی عاشقه کان حه لال ده کری ، خوی مه زن له گه لیاندا کوکه و نه مانیش پاک بوونه ته وه و دهره بوونیشیان له رووناکیدا ده لی چراخانه .

لای سوفی به کان چونکه مه عنا شتی سه ره کی به وه هوی زهوقی تاییه تی به وه دهره بری نیتر هینمایه که یانیشان کاری به که له دیوانیک و له کتیبیک به که لک ترو داپیژراو ترو جیگرتره . ناوه روک و روخساری پیکه وه گونجاو نه وه مان بو ده سه لمینی که ناوه روک گه وه ره و روخسار ته نگه دانی نه و توخمانه یه که نه و ناوه روکی لی په یدا ده بی . بو یه کان سوفی به کان که ره سه ی تاییه تی خو یان هه یه بو خرکردنه وهی توخمه کانی ناوه روکی دهره برین و شیعره و پخشان و گورانی و وتووویژی ناوخویان و زکرو ته هلیله و نزاو سوزو که یل بوون . جاله بهر نه وهی سوفیتی ئیسلامی سه ریاس و ناو باسی نیمه یه ، سوفی به گه وره کان پاشماوه ی ده ست نووس و چاپ کراویان زور به ی زوری عه ره بی به و نه گه ره به یش نه بی زاراوه کان و که ره سه ی تاییه تی باسو خواسه کانیان هه ره عه ره بی به به عه ره بی ماوه ته وه منیش ناچارم هه مان ریگه بگرم و نه و زاراوه که ره سانه وهک خوی ریزکه م .

الحقیقة المحبة العشق القرب البعد الأناس السكر الهمة التوحيد
الورع الفناء البقاء المرید الراد السالك السفر المسافر الطريق
الحال المكان القبض البسط الهيبة التواجد الوجد الجلال الجمع
الغیبة الغربة الحضور الحضرة الصحو الذوق الشرب المحو
الأثبات النفي النفس القلب الحبيب الهداية العاصی الأغرراق
التأمل المجاهدة المجاهرة المكاشفة التجلي الزهد الخمرة
المرامة ..... هه تد له کوریدا ، پیر ، پیری ، موغان ، مه ی ، یار ،
ده ست گیر ، گوشه ، گوشه گیری ، که مه لکیش ... هه تد .

سینکس و مهی لای سوئی به کان سوئی به کان مروفن ، هه موو پیناس و رهوشتیکی ئاده میزادی یان تیدایه ، تهنه شتیکی ئه وان جوئی دهکاته وه له خه لکی ئاسایی ، ئه وهیه ئه مان له هه ول و تیکوشاندان بو ئه وهی خویمان له چیژه خوشه کانی دنیا داری دور بخه نه وه و خویمان ته رخان بکن بو گه یشتن به ئامانجی پیروزیان که توه وهیه له زاتی خوشه ویستیدا به ریگی عه شقی پاک و چاکدا . له گه له ئه مه یشدا که دهوری که له پوری ئه و سوئی به مه زنانه ده که یه وه چ شیعر ، چ په خشان ، چ سوژی ئه ندیشه یان ، هه ندی دیارده ده بینن که جی ی سه رسورمانه . ئه گه ره و ره او یکی روت بو ی بچین ، به لام ئایا و ابوون ؟! ئه م پرسیاره هه تا ئیستاش چاوه ری ی وه لامیکی چه سپاوه ساده په رستی یا خود جوان په رستی ، به کیکه له و دیاردانه . رووی جوانی کوپی شوخ و خه ت نه داو هوبه خشی چیژی ده روونی و ههستی سوئی به کانه لیروهه راگرتنی کوپی ساده رو ، دوست و دوستکاری ئافره تی جوان به لایه که له وه لایانه ی دهستی له دامینی سوئی به کانه وه ئالاوه ، یوسفی کوپی حسین که به کیکه له و سوئی به مه زنانه ، ده رباره ی خوئی ده لی ، هه رچی ده بینن که ده یکه م ئیوه ش بی یه ک و دوو بیکن جگه له راگرتنی کوپانی ساده روو ، به یار ، چونکه ئه مه له هه موو فیتنه کان فیتنه ئه نگیزتره ، چه ند جار په یمانم به خوای خوم داوه که هاوپی بی کوپانی ساده روو نه که م ، به لام جوانی رووی ئه وان و به ژنی به رزو چاوی به نازیان په یمانی بی شکاندووم ، ئه وه تا (نالی) ئیمه ئه لی .

بو سهیری خه رامیده نی ئه م سه رو قه دانه

سوئی له ته له بدان و هه موو سالیکی راهن

سه باره ت به مه ی که ورد ده بینه وه له مه سه له که ، ده بینن هه ندیک له و سوئی یانه که دینه سه رباسی مه ی و کاری مه ی و تامی مه ی ، و امان لیدی که بلپین ئه مانه به راستی مه ی نوش بوون و له کووپه ی مه ی دا کولاون ، ئه ینا ئه م بوچوونه یان سه باره ت به مه ی بوچوونی که سینک نی یه خوئی له تاقیکردنه وه که دا سوور نه کرابیته وه مه ی یش له ناخی ئه وانه گیرابیته وه .

ئهن ته لخی خوش که سوئی ام الخبائث ش خاند

احلی لنا و اشهی من قبله العذاری

- حافظی شیرازی -

ئه وتاله خو شه ی که سوئی به یی ئه لی خراپه لای ئیمه شیرین تره به چیژتره له ماچی کیژوله کان .

بو تعبد ، گه ر خوا خه لقی ئه کرد جیسمی به شه ر

وهک ملانک ساکنی ئه فلاك ئه بوون و ئه مر به ر

دیاره سه وقی بویه کردوونه خه راباتی وجود

تییکوشن ، مه ی بنوشن تاکو ئه مرن بی خه ته ر

- حه مدی -

لو كان لي مسعدٌ بفراخ يسعدني لما انتظرت لشرب الراح إبطرا

الراح شئ شريف انت شربه فاشرب ولو حطتكَ الزاح اوزارا

بلعن يلوم على الصهباء صافية خذ الجنان ودعني اسكن النارا

ئه م شاعیره سوئی به ش و امان تیده که یه نی هیج شتیکی نی به ئه و خوشیه ی بی ببه خشی که مه ی بی به خشی ، داوای ئه وه دهکات که بخورینه وه ئه گه رچی بی بی به هوی ئه وه ی که باری گرانیش بخاته سه رشانی مه ی نوشه کان و ئه شلی ئه ی ئه و که سه ی که لومه م ئه که ی له سه ر خواردنه وه ، برۆ به هه شت بوئو ، واز له من بیته باجچه ناو ناگر .

إذا العشرون من شعبان وأت فواصل شرب ليلك بالنهار

ولا تشرب بأقداح صغار فقد ضاق الزمان عن الصغار

که بیستی شه عبان تیپه ری ئیتر تو خواردنه وه ی شه وت بگه یه نه به پوژ ، و به پیکی بچوک بچوک مه خوره وه ، چونکه دنیا به شتی بچوک ناخراوه ؟

مه حوی ئه لی :

له مه یخانه ، خودا گه ر ئیمه ده رچین

به کتی به ین ئیلتیجا ، بوکیه ده رچین

که ئیمه چوونه جه ننه تمان به تودا

له ئیمه لاده زا هید ، ئیمه هه رچین

ئیمه له به شیک له م باسه دا و تمان

نیشان کاری و هیما که ره سه ی ده رپرین بوون لای سوئی به کان و سوئی خشی دنیای هیما و ئه ندیشه و چوونه وه ناخه ، له به ر ئه مه دوور نی یه ئه گه ر هه مووشیان به م نیازانه ده ستیان بو مه ی و کوپی ساده و ئافره تی شوخ دریز نه کرد بی له شیعر و په خشان و وتاریاندا هه ندیکیان هه ر به م مه به سته بووه ، له شانازی کردندا به خویه وه شیخ عبدالقادی که یلانی ده لی :

شربتتم فضلتی من بعد سکری ولا نلتم علوی و إتصالی

ولو القیت سبری فوق میت لقام بقدره الباری تعالی

به لام نه گه ر له رووه که ی که وه پروانینه مه سه له که ، به بوچوونی من هه روا ناسان نی یه به لکو ده گه ریته وه بوژور هوی سه ره کی و بابه ته نه فسی و دهروونی یه کان که باسکردنیان و توژیینه وه بیان کات و هه لیکه تاییه تی یان دهوی ، ناچاریشم نه م دیارده یه بیسه شم به مه سه له ی شارندنه وه ی ئافره ت و که م دهه تانی خه لک و بی نیشی و بیکاری و هه ژاری و ناو میدی نه و سه رده مان و بپوهندی کومه لایه تی نیو خه لک و بوونی سوفیتی خوی وه ک رتی رهویکی تازه وه نایاب ، که خه لکی ساده و وه پرس بووی له خوی کوده کرده وه به تاییه تی لاهه کان و نه خوینده واره کان نه و سه رده مانه حه زیان له گوپین کردوه ، حه زیان له دهه بازبوون کردوه له ته وه قی قورس و گرانی شه رع و حوکم و دهق ، هیچ ری یه کی که بیان نه دوزیه ته وه جگه نه م به ره نگاری یه له سوفیتیدا به دی یان کردوه ، نیتر نه م تیکه لاه بوونه و نه م گردبوونه وه له دهوری پیره سوئی یه کان ، نه م نه ریتی ساده په رستی و کوپبازی یه ی هیناوه ته دی ، جگه له وه ی که جووتبوون له گه ل کوپدا به مه به سستی سینکس هیچ تاوان و نه نجامیکی ترسناکی ئاشکرای نه هیناوه ته گوپی به پیچه وانه ی جووت بوون له گه ل ئافره تدا که هر هیچ نه بی مه سه له ی سک وزا دینیه گوپی که قه سستی سه ری ئافره ته که بووه به تاییه تی . له م به یته شیعه ره ی (شبللی) دا سوژی سوئی یه کان بوچوانی و بومه ی کوده که ی نه وه که نه لی :

وعینان قال الله کونا ، فکانتا فعولان بالالباب ماتفعل الخمر
نه و دوو چاوه که خوا ووتی بین و بوون نهوی مه ی به دل دهکات نه وانیش هه مان چه شنی بی دهکن و به هه مان حاله تی دهگه بینن .

ئه دهه بی سوفیتی دوا ی نه وه ی که نه م رووناکیانه مان خسته سه سوفیتی وه ک دیارده یه کی کومه لایه تی که م تا زور لی دوا ی رووبه رووی شیکردنه وه یه کی ئاساییمان کرده وه ، مه سه له ی نه دهه بی سوفیتی خوی نواند نواند نیک که مروف بیهوی و نه یه وی ناچاره رووی تیکاو ئیشیک له عاستیا بکاو چاک لی ورد بیته وه و بریاری نه وه بدا که هه لوئستی خوی سه باره ت به مه سه له که له و سنووره دا دهست نیشان بکات . ئیمه زانیمان که سوفیتی بناغه ی هه ست و نه ندیشه و قولبوونه وه ی دهروونی یه بوگه یشتن به ئامانج و سوژی خوی نیتر نه وه مان بو نه چه سه ی که بلین (نه دهه ب) و یژه ی خوی هه یه نه م نه دهه به

شیوه یه که له شیوه کانی دهه برینی سوفیتی و زاده ی خوشیه تی و که ره سه و وشه و ئاخاوتنی تاییه تی خوی هه یه و ره نگه و بوئی جیاوازه و پیناسی نه دهه به که یه و کاری گه ره له نه دهه بی سه رجه می ولاتانی ئیسلامیدا ، له وکاته وه که هاتوته گوپی هه تا ئیسته ش شوین دهستی دیاره و به تاییه تی له کوی نه دهه بی هونراوه ی کون و نویدا ، به هه موو ریپازه کانی یه وه ، له وه وه چه ندین وشه و ئاخاوتن و وینه و شیواز هاتوونه ته ناو سه رجه می نه دهه به وه که سامانیکه هه تا دیرزه مان نه توانری به کار بهینرین به مه به سستی هیمو نیشان کاری و به نیازی ئاخاوتنی توپکلدار ، نه وه تا نه لین دلنیا به له ووته یان ، ره خنه یان لی مه گرن سه لماندنی بیروپایان باشته ره ، خوا خویشی ئاگای له گفتی نه ولیاکان هه یه . نه وه غه زالی نه لیت هه لچوونی (شطح) سوئی هاواری نه و گیانانه یه که به نه وین و عه شقی خوا مه ستن ، وه ی عاشقیش نه پچریته وه و ناگپریته وه . به م جوړه بومان بوون دهه بیته وه نه م نه دهه به پره له واتاو زاراوه ی فه لسه فی ، سوئی یه کان نه دهه بیان نه کردوه به سفه ت کاری ، به لکو به کاریان هیناوه بو دهه برینی ته نگه و چه له مه ی نه فس و دهروونی و خوتورانی دل ، دوور له رووپایی و مل که چی بوخواون دهسته لاته کانی سه رده م ، به پیچه وانه وه که لی جار خوی خوشیان لی تالکردوون ، لییان ترساون و که وتوونه ته برو بیانووی لی یان و مه لاه قازی یه کانیان لی هاندراون و داوینیانه ته به ر فتوای ئازار و کوشتن و برین . زور جار شیعه ره کانیان بووه به گوړانی و سه رووی داماوان و عاشقان و بی دهه رامه تان و زور جاریش به و شعیرانه خوشی و هیوا و دلته ری یان خسته وته دهروونی خه لکه وه ، وایان لی کردوون که خویان نه فه وتینن به ترس و بیمیک که کراوه به هاویناری خوا به بی ره و ئیسته ش له حالی ئارام و بیگه ردی دا مه و دای بینینی هه ندی له شاعیره کان نزیک دهه ک ویته وه له مه و دای بینینی سوئی یه کان و ره نگه بشگانه پله ی به رزی نه وان له خه سترکدرنه وه ی مه به سندا ، نیتر نه بینین شیعه ره کانیان دهه بی به هه لچوونی (شطح) سوئی یه کان ، لانه دات به لای هیمو نیشان کاری و ته م و مژو نامه قولادا جانه گه ر شاعیریکی سوفیتی خواز یا شاعیریکی سوئی بتوانی خوی له خو خویی « الذاتیه و الفرديه » بهاریزی ، نه و کاته به ره مه که ی دهه بی به بینایه کی بی گه ردو دووربین ، که هه موو کولی شاعیره دهروون هاکی سوئی تیدا کوده بیته وه .

له بهرته وهی دنیای سوفیتی گه لی ده لالات و مه به سستی
تیداوه و نه ندیشه نه بی به هاویه شی دهرک کردن و تیگه یشتن
له دیارده کان ، له هه سست و نه سته کان ئیتر نه ده به که یان
به تایبه تی شیعه کانیان نه چینه دوخ و بابه تیکی تایبه تی به وه
وهکو وتمان نیشان کاری و هیماو ناخاوتنی توینکلدار نیشانه و
پیناسی ته اوویانه هه تا نه گه یه نه وپایه ی که بلین پومانسی به ته و
له سه ربناغه ی هوش و بیره نه وپایه «کولن ولسن» ده لی مرووف
ده توانی توپی هوش و ناگاداری خوی بکشینیت تاوای لیدی
جیگه ی هه موو بوونی تیا ده بیته وه ، ناله م ساته وه تیگه ل به
چه مه کی (مفهوم) ژیان ده بی و تیداده توینه وه وه نه بی
به خو شه ویستی و بهس ، له م حاله دا ده چینه به رگی شاعیری
یونانی ی گه وره وه «کزانتزکیس» که نه لی «له دارستانیکی
چه په کدا ، که یشتم به پلنگی ، دلم بی کرایه وه ، بانگم کرد -
برایگان - ! چه ندین جار سو فی یه کان وایان لیها تووه که ته نها
خو شه ویستی و دلخوازیان دیوه و هیچی که ، گوی یان نه دا وه ته
جیاوازی ناین و پیازو ره گه زو ره نگو پایه ی کومه لایه تی و
گوفتارو رهفتاری تایبه تی ، نه وان شیعر وهکو پرشنگیکی
له ناکادا له ده روونی پر له نه ندیشه و بیربیرانه وه هاتوووه و چووته
به رگی هونراوه وه ، جا نه گه ربابه ت نزاو پارانه وه بی یاسوزی
دل و ده روون ، یا هیرشی توند بوون و هه لچوون . که ره سه ی
ده ربیرینی خویان به کار هیناوه بو دارشتن ، زاراوه ی (اللحظة
الشعرية) ته واو ته واو له گه ل زاراوه ی (التبصر الفجائي) بینینی
کو توپردا هاومه به سست و مه عنان که نه وکاته یه سو فی و نه ندیشه و
بیر کردنه وه ی و چووته وه خوی کو ده بنه وه نه بن به پرشنگ
به رچاوی روون ده که نه وه و شیعر له دایک ده بی اباریه شه وه
کولن ولسن ده لی بلوسکه ی (القطب) شیعر کیشمه کیش و
دزایه تی به واته گوپینی حاله تیکی زیهنی - بیر - ی به
به مه به سستی دروست کردنی چه شنیکی نوی له نه ندیشه یه که
سیهری له عه قلدایه و له خه پال و نه ندیشه دا شکله کان په نگو
رووی خویان به ناسانی ده گوپن هه ربه و چه شنه ی که خه و
ده ی گوپی نه وه تا شاعیریکی سو فی مه زاج که ناوی (بیتس) ه
ده لی : نه وه تا سالی په نجای ته مه نم هات و پویی ، نه وه منیش
به ته نها له چاخانه یه کی قه ره بالغی له نده ندا دانیشتوم کتینیکی
کراوه و پیاله یه کی به تالم له بهر ده مدایه له سه ر میزکی
مه ربه رین ، وله کاتیکدا ته ماشای دوکانه که ی نه و بهر

شه قامه که م ده کرد ده روونم کتوپردا گیرساو بوماوه ی «ده قیقه یا
زیاتر یاکه متر - نای چه ند به ختیار بووم - وام زانی که له
به ختیار ی و خوشیدا نو قم بووم و نه توانم خه لکی تریش به ختیار
که م - نا نه مه خوی (اللحظة الشعرية) یه واته چاو تروکاند نیکی
شیعری .

ئیمه که باسی شیعری سوفیتی ده که بن چ وه کوو ته کنیک ،
وه کوو مه عنا ، وه کوو روخسار وه کوو شیوازیش تا نه مرو
شونینی دیاره و مورکی وابه زوربه ی شیعری سه رده مه وه ،
وخاوه نی جوانی و سپهری خویه تی ، نه و سپهره ی که بریتی به
له ته کنیکیکی خه یالی ی بو داپوشینی نه و که م و کووریه ی
له ده وروبه ردا هه یه ، یا نه و ژیانه ی که شاعیری تیدا ده ژی ،
چونکه زمانی شیعر له خویدا زور کوئتره له زمانی به کارهینراوی
روژانه توانیویه تی تاپله یه کی به رز خاصیه تی ناواز نیقاع و
خه یالیک که پپوهندی هه یه به ناخاوتن و وشه وه بهاریزی . ئیتر
هه ناسه هه لکیشانی شاعیران به دوا ی نه شیواو دا کاری گرنگی
شیعره ، کاری ده رهینانی شیعره له سیحردا و جولاندنی
ناره زوو له لای خه لکدا ، ئیتر هه ر ناره زوو یه که بی ،

بومه به سستی سوفیتی ، نه گه ر شاعیر سو فی بوو
یاغه یری سوفیتی نه گه ر شاعیر سو فی نه بوو . یاخود بو
وه ده سست هینانی نه وه ی که نه شبی وه ده سست بیت ، وه کو
بیلینسکی نه لی شیعر به رزکردنه وه ی حه قیقه ته بو عاستی
شیاوترین وینه له می شکماندا ، که نه و نایدیاله (مثال) یاخود
وه کوو گو رکی نه لیت !

«شیعر به رزکردنه وه ی هونه ره بو سه رووی واقیع»
جوانی شیعر و کارکردنی له وه دایه که هوشی مرووف له دنیای
هه سست پی کراودا رزگار بکاو بیگه یه نیته دنیای نه ندیشه و
خه یال که نه میش جلوی ناکریته وه له دنیای واقیع و
ده وروبه ری . لیره وه نیقاع له شیعر دا دریزه ده دا . به ساتی
بیرکردنه وه به خودا چووته وه تاکو بیر به هه لواسراوی
به یلیته وه له نیوان نوستن و بیداری له جیهانی خه پال و
نه ندیشه دا به شیوه یه که چیژو تامی جوانی یه کی بالابدا
(الروعة) و خوربه بخاته دل و ده روون و جیگه ی خوی دیاری
بکات و هه روا زوو له بیر نه چینه وه له یاددا نه سپرته وه ،
شیعری سوفیتی خواوه نی نه م پیناس و مه رجانه یه و ره وایشه

بنین نه و خواستن و (استعارات) هیماو نیشانکاری به ی که به کاری دینن نیشانه ی هستیاری دهروونی و چیژی (ذوق) نه وانه ، که نه گهر دنیا له خاوهن چیژانی وابه تال کری نیر نه بی به گۆریکی تهنگو تار . شاعیرانی سوئی نه م دوخ و ده برینه یان به کار هیناوه و

به رگی زهوقی خوینانیاں له بهر کردوه و دهست نه خشینی ی خوینانیاں تیا به کار هیناوه .

دهستیان کردوته ملی مه عنا کانه وه و هه مو که ندو کوسپیکیان له وئی دا هه لگرتوه و زور جاریش بی یان لی هه لبریه و :

تمتک ولا تخش فی الحب عارا ویاک ایاک تبدی استتارا
وبادر إلی الباب مع فتیة لهم فی الظلام ، عیون سهاری
وان خفت عند المسیر الضلال فوجه حبیبک یهدی الحباری

به رده بدره و له پئی خوشه ویستی دا شه رم و شو مه که ، نه که ی شت بشاریته وه ، رو بکه ده رگای یار له گه ل کورگه لیکدا که له تاریکاییدا چاوی بیداریان هه یه ، نه گهر له ریگه دا له تارمایی و سینه ری کر ، ترسایت پرووی یاری خوت دهست گیرو پئی نمای ویل و ناواره کانه . به م هویه وه توانیویانه نه ده بی پرو هه لالراو بگورن به نه ده بی ناموزگاری و ده برینه ههستی به کان ، به ده برینه گیانی ی و هه ر له بهر نه م هویانه شه که شیعر له نه ده بی به پیت و به ره که تی سو فی تی دا لای سه رووی گرتوه و به شی فره ی نه ده به که یه و لاسایی گهری ده وریکی گرنکی تییدا هه یه ، و مه به سه کانی نه م شیعره ش بریتین له سو زو عه شقی به کول و به تین له به رده رکی یاری نازداردا که خواو پیغه مبه رو پیره . پیا هه لدان و ته واشیح و ناموزگاری و غه زه ل و مه ی و نو قلانه و شانازی یه ، و زمانی نه م شیعره وه کوو باسماں کرد له مه و به روه ک زمان ساده یه ک شیواز ئاسانه وه ک ده برین نیشان کاری و هیماو خه یاله وه ک وشه ده وان و هه لبریه راوه ، گورانی نامیزه ، کیشه کانی نه به حره سوو که کانه و قافیه کانی خوش دهستن ، دریزه دادری تی دانی یه ، له سه ر زمان خوشه و بوله به رکردن ئاسانن ، تیکه لاوی زوره له نایه تی قورئان و فرمایش ، تاراده یه ک له ژیا نه وه نزیکن ، دوورن له خو ئالانن له زانیاری یه وشکه کان ، لومه و سه رزه نشتی زوری تی دایه بو نه هلی شه رع و حوکم ، به واتای خوین ظاهر بینه کان ، عه قل و مه نطق ده خاته پشت

گویی ، له ده وه یه و له گه ل دلدا ده دوی هه تا ئیسته ش پیویستی به تو یزینه وه ده رس کردنه له بناغه وه بو پویه .

منیش ئومیده وارم به م باسه رچم شکانده بی بو نه ده ب دوستانی کوردو روشنبیران که نه م لایه نه له بیرنه که ن و گرنکی بی یه دن ، دان به وه شدا ده نیم نه م باسه ی من هه مو و شت نی یه ده ربارهی سو فی تی و نه ده بی سو فی تی و ژیان و میژووی سو فی یه کان به لام شانازی نه که م که مشتیکه له خه رواریک و که ویکه له خه رمانیک پیا و نه و پیا وه شه که ره نج و هه ولی که سانی که بی هووده و بی مه به ست ته ماشانه که ن چاری ریزی له عاستیا نه به باری حه سه دو نه به باری بی موبالاتی دانه خات .

سه رچاوه کانی نه م باسه :-

- 1 - الحضارة الإسلامية جهلدى (2) آدم متز ، گۆپینی محمد عبدالهادی أبو زير .
- 2 - نظرية الأدب .
- 3 - مذاهب ومفاهيم في الفلسفة والاجتماع / الدكتور عبدالرزاق مسلم الماجد .
- 4 - الشعر الصوفي / عدنان حسين العوادي .
- 5 - مقدمات في الشعر السومري الافريقي الصوفي / طراد الكبيسي .
- 6 - الشعر والصوفية / كولن ولسن .
- 7 - كتاب وحدة الوجود العقلية / عبدالجبار الوائلي .
- 8 - مبادئ الفلسفة / أس / رايوهرت / وه رگيرانی احمد أمين .
- 9 - ديوانی نالی .
- 10 - ديوانی حمدی (نه حمه ده گی صاحب قران) .
- 11 - چهند شیعریکی خاوهن باس .
- 12 - الإنسان الكامل في معرفة الاواخر والاول / عبدالکريم الجيلانی / الواقعية اليوم وأبدأ .
- 14 - چهند نایه تیکی قورئانی و چهند فرمایشی ، و چهند شیعره و حکایه تی که له ده م سو فی و ده رویشانه وه بیستومه .
- 15 - نه ده بی کوردی و لیکولینه وه له نه ده بی کوردی / علاء الدین سجادی .
- 16 - کتیبی (هذه هي الصوفية) دانراوی عبدالرحمن الوکیل .
- 17 - کتیبی (الصوفية في الإسلام) دانراوی أ . د . نیکلسون وه رگيرانی نورالدين شريبة .
- 18 - المذاهب الاسلامية / محمد احمد أبو زهرة .
- 19 - كتاب شطحات الصوفية / د . عبدالرحمن بدوی .
- 20 - ديوانی مه حوی .